



## försvarspedagogik (s)

”Mitt största bekymmer för den framtida utrikespolitiken gäller mitt eget parti: socialdemokratin. Det finns ringa förståelse för de internationella spelreglerna, och det är önsketänkande och inte realism som präglar de interna debatterna.”

Så skriver den socialdemokratiske Folketingsledamoten Robert Pedersen i sin bok om den danska socialdemokratin och försvaret – Fra neutralitet til engagement. Pedersen frågar, om inte det samförstånd om försvaret som danskarna mödosamt nått på senare år håller på att gå förlorat. Samma socialdemokrati som bär ansvar för att landet anslöts till NATO, hyser idag tvivel och motsättningar om deltagandet i den västliga försvarspakten.

Danmarks situation är geopolitiskt speciell. Dess försvarsdebatt kan inte bara överflyttas på svenska förhållanden. Men debatten i dansk socialdemokrati kan däremot ge oss lärdomar, särskilt genom att visa följderna av vissa grundprinciper för de praktiska ställningstagandena.

I nordisk socialdemokrati har som ett inslag länge funnits en strävan till realism. Man har berömt sig av att känna de faktiska samhällsförhållandena och att ha sökt anpassa handlandet härefter. Men denna inställning, som inrikespolitiskt tagit sig uttryck i önskan att avslöja idealism och falska fasader, tycks inte alltid slå igenom i försvars- och säkerhetspolitiska sammanhang.

Där är det istället en annan socialistisk grundtes – den om den ”innerst inne” goda människan, vars fördärv bara kommer genom yttre krafter – som präglat ståndpunkterna. Det är den radikala utopismen, som funnit utslag i så många

drömmar och planer för en bättre och fredligare värld. Om människan är god, och hotas bara av kvardröjande reaktionära intressen, så måste risken för krig och våldskonflikter upphöra med dessa falska intressen.

I vår egen socialdemokrati finner vi många exempel på denna tanke. Före kriget talade man om ”försvarsnihilism.” Många ifrågasatte om svenska arbetare hade anledning att försvara ett land som dominerades av borgerliga och traditionella grupper. Det kommer på ett ut, om arbetaren förtryckes av ”Sveriges lejon” eller ”Rysslands örn,” som en ung poet skrev. Vårt land borde sätta ett nedrustningsexempel, då det ändå var en tidsfråga innan socialismens införande gjort krig överflödiga.

Den möda bör inte underskattas, som mer ansvarskännande socialdemokrater i vårt land då och senare lagt ned på att söka övertala ofta tonstarka försvarsmotståndare i de egna leden om försvarets nödvändighet.

Samtidigt har de som i (s) talat för kravet på ett inhemskt försvar sällan velat inse, att pacifismen i partiet inte är något tokigt och främmande, utan ett uttryck för ett önsketänkande som är oskiljaktigt från socialismen. Det räcker inte med att säga, att de socialdemokratiske grupperna nog skulle bli försvarsvänliga, bara de genom ett ökat välstånd fått något att försvara. Idag har välståndet kommit dessa grupper till del, ändå hör vi åter samma tongångar som på 30-talet: kritik av den ”militärt dominerade” säkerhetspolitiken, övertro på förhandlingar, strävan till decentralisering och civilförsvar. Liksom då hävdar partiets radikala grupper att ett svenskt

försvar inte lönar sig, och att vi gärna bör sätta ett "avrustningsexempel." Partiledningen lyckades i höstas visserligen bjuda nedrustarna motstånd, men då snarast med sysselsättningspolitiska argument!

Liksom på 30-talet måste partiets realister idag åter gå ut och förklara, varför svensk neutralitet kräver militär styrka. Den som följde höstens (s)-kongress minns att det då främst var Anders Thunborgs uppgift att tala förnuft med partiets radikaler. Thunborg slog tveklöst vakt om svensk säkerhetspolitik – neutralitet och militär styrka. Han prisade tom avskräckningens roll för att bevara freden och stabiliteten i Europa. Han manade till "tålmod, uthållighet och verklighetssinne."

I andra sammanhang har Thunborg kallat tanken på ensidig svensk nedrustning för "en återvändsgränd". "Hökar-na blir inte fredligare av att man vingklipper duvorna."

Viljan att bevara ett fast och mångsidigt försvar är – som inte minst socialdemokrater ofta påpekat – nära beroen-

de av folkets vilja att bära de uppoffringar som detta medför. Men denna vilja beror i sin tur på vilken verklighetsuppfattning som präglar människorna. Hur länge kan ett parti uppamma allmänt önsketänkande, för att sedan just i försvarsfrågan av medlemmarna vänta realism? Och omvänt, måste inte verklighetssinne just på försvarsområdet förr eller senare tvinga till omprövning av själva den socialistiska idégrunden?

Västeuropa lider alltjämt av de verklighetsfrämmande bedömningar som USA:s dåvarande ledare Roosevelt gjorde före och under andra världskriget. För Sverige, och Europa, är det därför ett vitalt krav, att vi genom militär styrka förmår hävda den neutralitet som så länge hållit oss utanför väpnade konflikter. Socialdemokratin som politisk kraft är långtifrån överspelad. Därför är partiets förmåga att vädja till medlemmarnas realism i försvars- och säkerhetsfrågor alltjämt av stor och kanske avgörande betydelse.

*Carl Johan Ljungberg*